

שלושה שעונים מתקתקים: בעד ונגד השלום

שאיפה זו בצורה ברורה וכוללת, להוכיח את עצמו כמדינאי, לתבוע תקופת-כהונה שניה כפרסי-שלום: המיזרח התיכון.

אולם המלאכה מרובה, והזמן קצר. שנת-הבחירות עצמה היא שנה של קצב מטורף, של מאמצים קדחתניים, של ועידות מפלגתיות ובחירות מוקדמות, של שאון והמולה. את המלאכה הבינלאומית יש לעשות לפני התחלת 1972.

לכן הכריז ג'וזף סיקסו, האחראי לענייני המיזרח התיכון בממשלת ניכסון, בחודש שעבר: יש להשיג את השלום במיזרח התיכון בשנת 1971.

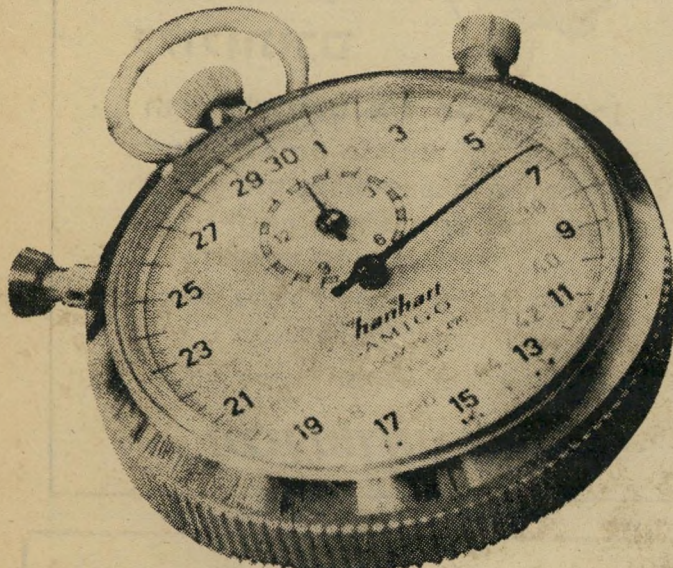
זהו תפקידו של הסטופר האמריקאי: שלום ישראלי-ערבי ב-1971.

ההונאה העצמית

כל הכשרונות של ממשלת גולדה מאיר, אין כשרון גדול יותר מכשרונה לרמות את עצמה.

אחרי שמתו בזו אחר זו כל ההונאות העצמיות השיגרתיות, נותרה הונאה עצמית אחת וקובעת: ניכסון לא ייתן את ידו לכפיית תוכנית-רוג'רס.

הונאה זו נולדה רחוק מן הבית הלבן. לשוא הזהיר השגריר יצחק רבין כי היריבות המסורתית בין הבית הלבן שבמרכזו השינגטון ובין הסטייט דפארטמנט, השוכן במערב



מלהמתת הסטופרים

העיר, שוב אינה קיימת. ויליאם רוג'רס הוא איש-אמונו של ניכסון, ידידו האישי מזה שנים רבות, ודמות מרכזית בממשלתו.

יתר על כן: יוזמת-רוג'רס נולדה תוך שיתוף-פעולה אמין בין שלושה מוסדות: מחלקתו של סיקסו בסטייט, מחלקתו של קיסינג'ר בבית הלבן, ומשרד ראש הממשלה האמריקאית באו"ם, תפקיד בו כיהן עד לאחורונה השר צ'ארלס יוסט.

בג'ונגל הביורוקרטי של השינגטון, זהו שיתוף-פעולה בלתי-רגיל, הוא השאיר בחוץ רק את הפנטאגון ואת סוכנות-הביון המרכזית (סי-איי-א), שעמדתם ברורה פחות.

לכן היתה זאת איהלת לבנות בניין מדיני על ההנחה שהנשיא ניכסון לא ייתן גיבוי לשר-החוץ שלו בנירה השוכה זו.

אולם טובע נאחז גם בקש. קש זה נתלש עתה.

3:1 לרעת גולדה

שבוע שם הנשיא ניכסון קץ לכל האשלויות.

במיסגרת "רויח על מצב העולם" פירט הנשיא ניכסון בפעם הראשונה, באוסן אישי ותוך הפעלת מלוא הסמכות של נשיא ארצות-הברית, את עמדתו לגבי פתרון הסיכסוך הישראלי-ערבי.

מבין ארבעת העקרונות שפירט, שלושה סתרו לחלוטין את המדיניות הרשמית של ממשלת ישראל:

- נסיגה של ישראל לנכזל ה-4 ביוני, תוך שינויים "קלי-ערך".
 - מתן ערובות של ארבע המעצמות להסדר ולגבולות.
 - הכרה מפורשת בעם הפלסטיני, כאחד ממרכיבי הסיכסוך.
- רק עקרון אחד מבין הארבעה תאם את מדיניות ממשלת גולדה מאיר — כריתת חוזה שלום רשמי בין הצדדים. אולם עקרון זה כבר נתקבל על-ידי המצרים.
- פירוש הדבר: כל ארבעת העקרונות של ניכסון תאמו את העמדה המצרית והסובייטית. שלושה מהם נגדו את המדיניות המוצהרת של ממשלת גולדה מאיר.

הדבר אינו נותן רק גיבוי מלא ומוחלט לתוכנית רוג'רס מדצמבר 1969, שנדחתה על-ידי ממשלת גולדה מכל וכל, אלא גם מסביר את יוזמתו האחרונה של השגריר יארינג, שממשלת גולדה התעלמה ממנה כליל השבוע. מאחורי יארינג עומד נשיא ארצות-הברית ככבודו ובעצמו.

רשימת הלחצים

שיא ארצות-הברית לא היה משמיע הצהרה חגיגית זו, העלולה להקים נגדו את המיסד היהודי-האמריקאי, לולא היה מנוי וגמור עימו לפעול בהתאם. ואכן, הטאקטיקה הניכסונית ברורה לגמרי:

להפעיל במהלך 1971 את מלוא הלחץ של ארצות-הברית, כדי לי-

* בחזרו מארצות-הברית, בה קיים שיתוח עם אנשי הממשל האמריקאי, ניבא אורי אבנרי כי הנשיא ניכסון עומד להכיר בפומבי באומה הפלסטינית. הדבר פורסם על-ידי העולם הזה (1729, כ"ד באוקטובר 1970) בראש המדור "תשקיף".

לדש ממשלות עמדו השבוע עם הסטופר ביד. חיים הרצוג, הפרשן המבטא את גישת ממשלת ישראל, ויהה שתיים מהן: ממשלות מצריים וארצות-הברית.

הוא שכח את הממשלה השלישית. כי היתה זו ממשלת ישראל עצמה.

הסטופר המצרי

הסטופר שבידי ממשלת מצריים הוא בצורת תאריך נוקשה: ה-7 במרס 1971, היום 17 שבו צריכים הקרבות להתלקח מחדש, אם לא תביע ישראל את נכונותה להיסוג מכל השטחים הכבושים, תמורת הסכמי-שלום.

אולם דווקא סטופר זה הלך ואיבד השבוע את חשיבותו. דוברים מצריים שונים רמזו בגלוי שמצריים שוב לא תהסס להאריך את הפסקת-האש, עם או בלי תאריך חדש.

הסיבה: עד כה באו תאריכי חידוש-האש כדי להפעיל לחץ על ארצות-הברית, שאינה רוצה בחידוש הקרבות, מחשש פן יביאו לעימות צבאי אמריקאי-סובייטי.

כיום סבורים המצרים ששוב אין צורך בלחץ כזה על אמריקה. כי ממשלת ניכסון מעוניינת בעצמה בהחשת תהליכי השלום, וגם בייחם לתנאי-השלום לא נותר עוד פער בין הגישה המצרית והי גישה האמריקאית.

אלא-הרמז הכריז השבוע כי מצריים לא תאיים עוד בחידוש הקרבות, וכי תקבל מראש

כל החלטה פה-אחד של ארבע המעצמות במועצת-הביטחון. הרמז: אם ארבע המעצמות יפנו אל מצריים, מעל בימת מועצת-הביטחון, ויבקשו להאריך את הפסקת-האש ללא הגבלה — תיענה מצריים לבקשה זו.

הסטופר המצרי נעלם. כי במקומו בא הסטופר האמריקאי.

הסטופר האמריקאי

הסטופר שבידי ריצ'רד ניכסון נושא עליו לוח-זמנים ברור לגמרי. הלוה זה צמוד לבחירות.

כל שנתיים מתקיימות בארצות-הברית הבחירות, בהן מוכרע גורלם של כל חברי בית-הנבחרים, שליש מחברי הסניאט, ושורה ארוכה של מושלי-מדינות ובעלי תפקידים אחרים.

כל ארבע שנים נערכות בארצות-הברית הבחירות לנשיאות.

בנובמבר 1970 נערכו הבחירות הרושניות. לקראתן עשתה ממשלת ניכסון מאמץ עצום כדי להחיש את המהלכים לקראת השגת שלום במרחב. כך נולדה יוזמת-רוג'רס, שהביאה לחידוש שליחות יארינג. תחת לחץ, הסכימה ממשלת גולדה ללכת לשירות אלה.

כוונת ניכסון היתה להזופע בבחירות כמו שהצליח להשיג שלום כמיזרח התיכון, למרות כשלוננו בדרום מיזרח-אסיה.

כך ביקש להשכיח את הזעזוע הלאומי שאירע כאשר נכנס להרפתקת-הביש בקאמבודיה. ממשלת ישראל ביקשה להיחלץ מחיבוך זה של רוג'רס-יארינג. ההודמנות באה כאשר הזיו גמאל עבד-אל-נאצר את הטילים. משבר זה, ולאחר מכן מלחמת-האזרחים בירדן ומות הנשיא המצרי, מנעו לחץ אמריקאי.

יוזמת ניכסון התמוטטה. בבחירות הכלליות הוא לא נחל את הנצחון המקוה. לדעת רבים, אף נחל בהן מפלה.

זה לא היה נורא בשביל ניכסון. כי הבחירות החשובות באמת הן אלה שיבואו בשנה הקרובה.

בנובמבר 1972 יוכרע אם יירד ניכסון מן הבמה בכוח-שננים, כמו קודמו לינדון ג'ונסון, או שייבחר בתרועת-נצחון לתקופת-כהונה שניה (ואחרונה, בהתאם לחוקה האמריקאית).

בשביל ניכסון, זהו מאבק פוליטי לחיים או למוות. הסטופר שלו מכוון לתאריך זה.

שלום בשנת 1971

האסטרטגיה של ניכסון לקראת תאריך היסטורי זה כוללת מרכיבים רבים.

1) אחד המרכיבים בהם הוא המרכיב המיזרח התיכוני. ניכסון יודע שאין לו סיכוי לסיים עד אז את מלחמת-הדורסין, שפשטה עתה מחיטב גאם הדרומית ללאוס, אחרי שגרפה כבר את קאמבודיה.

השאיפה העזה ביותר של הציבור האמריקאי, על כל שכבותיו, היא כיום לשלום. יש רק מקום אחד בעולם בו יכול ניכסון לספק